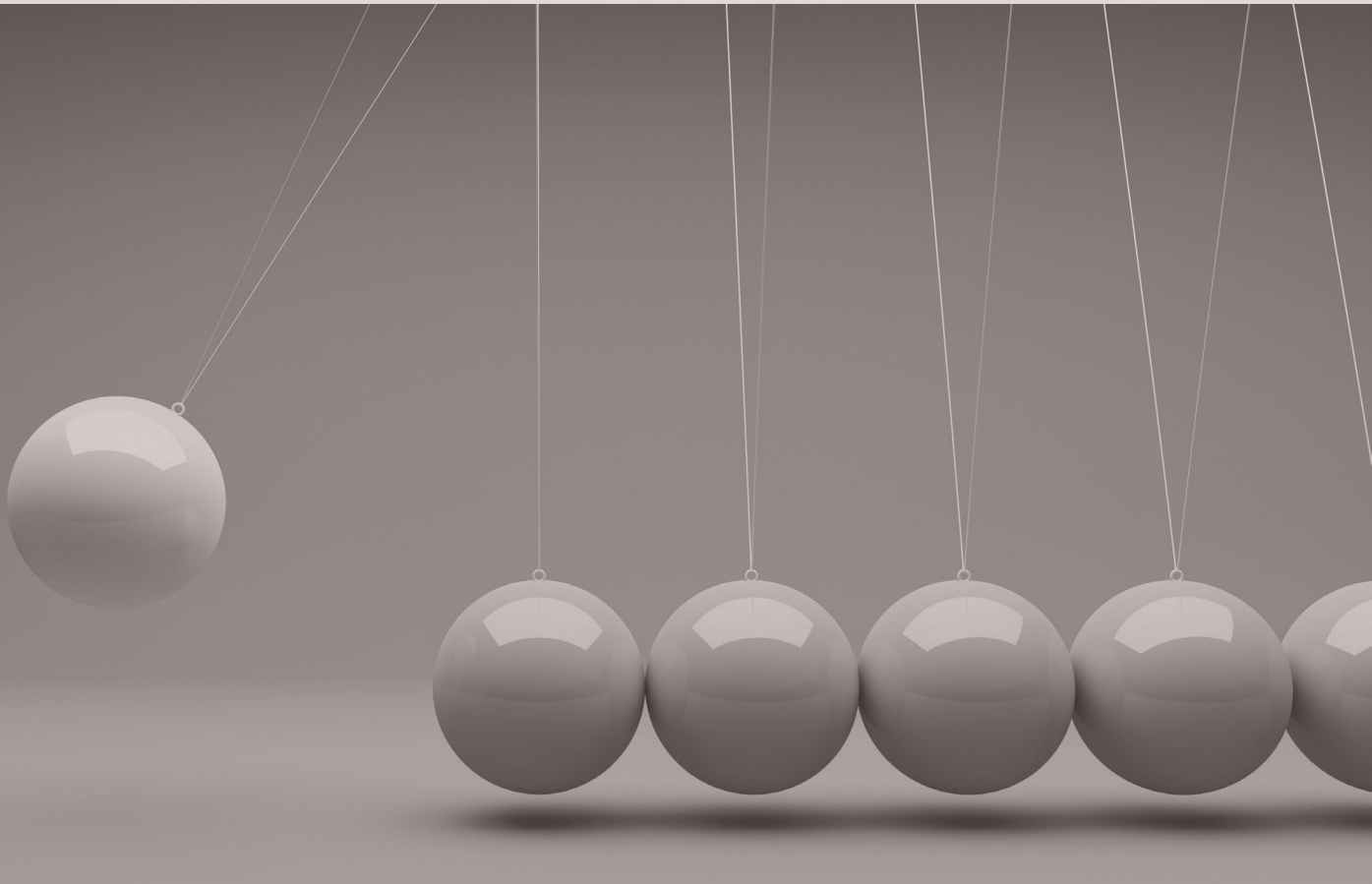

TOMCZYKOWSKI
TOMCZYKOWSKA

Prawo korporacyjne 2023/2024

Najważniejsze zmiany

Rok wyjątkowych zmian

W niniejszym materiale wybraliśmy dla Państwa najważniejsze w ocenie Praktyki Doradztwa Korporacyjnego kancelarii Tomczykowski Tomczykowska zmiany w prawie korporacyjnym wprowadzone w 2023 r.

Są to zmiany, które będą mieć zasadniczy wpływ na rynek także w 2024 r.

Część z nich jest już i będzie nadal w kolejnych miesiącach i latach istotnym driverem dla przeprowadzenia licznych projektów reorganizacyjnych. Z kolei inne zmiany niestety wydłużają i utrudniają te procesy. Niemniej patrząc całościowo uważamy, że z punktu widzenia prawa korporacyjnego rok 2023 był legislacyjnie wyjątkowy i niezwykle udany. Przesądza o tym oczywiście wprowadzenie do porządku prawnego Fundacji rodzinnej – całkowicie nowej instytucji prawa, która od razu stała się ważnym narzędziem dla polskich przedsiębiorców, o czym świadczy ciągle wydłużająca się kolejka fundacji czekających na rejestrację w sądzie. Fundacja rodzinna to bezdyskusyjnie ogromny sukces legislacyjny minionego roku.

1. Fundacja rodzinna

22 maja 2023 roku weszła w życie ustawa o fundacji rodzinnej, wprowadzająca do polskiego porządku prawnego nową instytucję – Fundację Rodzinną. Dodatkowo w roku 2023 wprowadzono istotne zmiany w ustawowych zasadach dziedziczenia, które są znaczące w kontekście sukcesji polskich firm rodzinnych. Fundacja rodzinna zyskała od razu ogromne zainteresowanie u polskich przedsiębiorców. Także i w 2024 roku fundacje rodzinne pozostaną bardzo ważnym tematem. Należy spodziewać się jeszcze większej liczby zakładanych fundacji, a także wielu projektów powiązanych z ich utworzeniem, w szczególności reorganizacji dotyczących wnoszenia majątków (udziałów i akcji w spółkach) do fundacji rodzinnych.

Najważniejsze kwestie prawne:

▪ **Nowy typ osoby prawnej**

Fundacja rodzinna to nowy typ osoby prawnej tworzonej przez fundatora w celu gromadzenia majątku oraz zarządzania nim w interesie beneficjentów oraz spełniania świadczeń na ich rzecz. Fundacja rodzinna jest rozwiązaniem służącym zabezpieczeniu sukcesji firmy na pokolenia, zachowaniu jej rodzinnego charakteru oraz zabezpieczeniu przed rozproszeniem udziałów i skupieniem ich w ramach jednego podmiotu.

▪ **Ogromne zainteresowanie wśród polskich przedsiębiorców**

Zgodnie z danymi uzyskanymi z Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim, na dzień 31 grudnia 2023 r. wpłynęło 829 wniosków o rejestrację fundacji rodzinnej oraz wpisano już do rejestru 450 fundacji rodzinnych.

▪ **Ochrona przed podziałem majątku w kolejnych pokoleniach**

Poprzez wniesienie do fundacji rodzinnej akcji lub udziałów w spółkach, przedsiębiorcy zapewniają ciągłość działania spółki oraz chronią jej strukturę własnościową przed rozdrobnieniem mogącym powstać na skutek dziedziczenia.

- **Działalność gospodarcza fundacji rodzinnej**

Fundacja rodzinna jako osoba prawna może prowadzić działalność gospodarczą, jednakże w ograniczonym zakresie. Fundacja może w szczególności prowadzić (w ograniczonym zakresie) działalność polegającą na obrocie majątkiem i jego efektywnym zarządzaniem.

- **Brak odpowiedzialności fundatora**

Fundator nie odpowiada za zobowiązania fundacji rodzinnej. Natomiast fundacja rodzinna odpowiada solidarnie z fundatorem do wysokości wniesionego do niej mienia za zobowiązania cywilnoprawne oraz zaległości podatkowe fundatora powstałe przed utworzeniem fundacji oraz za zobowiązania fundatora z tytułu obowiązku alimentacyjnego powstałe po utworzeniu fundacji.

- **Elastyczność przy wypłacie świadczeń**

Fundator ma dużą swobodę odnośnie określania zasad wypłaty świadczeń przez fundację. To on ustala krąg osób, którym w ogóle będą przyznawane świadczenia z fundacji (beneficjentów fundacji) oraz zasady, ile i jakie świadczenia będą przyznawane poszczególnym beneficjentom. Fundator może np. uzależnić wypłatę świadczeń od spełnienia przez beneficjentów określonych warunków.

- **Zliberalizowanie instytucji zachowku**

W związku z wejściem w życie ustawy o fundacjach rodzinnych, wprowadzone zostały także istotne zmiany dotyczące zasad dziedziczenia. m. in. w dniu 22 maja 2023 r. weszła w życie nowelizacja Kodeksu cywilnego, zgodnie z którą przy obliczaniu zachowku do spadku nie dolicza się funduszu założycielskiego fundacji rodzinnej wniesionego przed więcej niż 10 laty przed otwarciem spadku. W praktyce powoduje to wyjęcie (po upływie wskazanego powyżej okresu) spod dziedziczenia tych składników majątku, które zostały wniesione do fundacji rodzinnej jako fundusz założycielski. W połączeniu z istniejącą już wcześniej zasadą, że przy obliczaniu zachowku nie dolicza się wartości darowizn dokonanych przed więcej niż 10 laty, zmiany te pozwalają chronić cały majątek wnoszony do Fundacji przed niepożądanym przez Fundatora podziałem zgodnie z ogólnymi zasadami dziedziczenia.

2. Nowe możliwości reorganizacji spółek krajowych

Przy okazji implementacji dyrektywy EU dotyczącej reorganizacji transgranicznych wprowadzone zostały też istotne zmiany dotyczące reorganizacji krajowych, które z jednej strony uprościły te procesy, a z drugiej strony wprowadziły nowe sposoby reorganizacji. Zmiany te już są wykorzystywane przy projektach reorganizacyjnych i będą miały istotne znaczenie także przy prowadzeniu takich projektów w 2024 roku.

Najważniejsze zmiany:

- **Wprowadzenie uproszczonego połączenia spółek**
Możliwość zastosowania uproszczonego połączenia – bez podwyższenia kapitału zakładowego – gdy jeden wspólnik (akcjonariusz) posiada w sposób bezpośredni lub pośredni wszystkie udziały (akcje) w łączących się spółkach.
- **Nowy sposób podziału spółek – podział przez wyodrębnienie**
Nowy rodzaj podziału, który umożliwia wydzielenie części działalności spółki dzielonej do spółki zależnej.
- **Rozszerzenie możliwości reorganizacyjnych dla SKA**
Spółka komandytowo-akcyjna podlega podziałowi oraz może uczestniczyć w łączeniu jako spółka przejmująca bądź nowo zawiązana.
- **Dodatkowe możliwości łączenia spółek osobowych**
Spółki osobowe otrzymały możliwość łączenia się między sobą także poprzez zawiązanie spółki komandytowo-akcyjnej albo przejęcie przez spółkę komandytowo-akcyjną.

3. Więcej możliwości reorganizacji transgranicznych

Implementacja do prawa polskiego dyrektywy UE dotyczącej reorganizacji transgranicznych (nowelizacja KSH wprowadzona 15 września 2023 roku) znacznie ułatwiła przeprowadzanie międzynarodowych projektów reorganizacyjnych. Zmiany te będą miały istotne znaczenie także przy prowadzeniu tych projektów w kolejnych latach

Najważniejsze zmiany:

- **Wprowadzenie możliwości przekształcenia spółki krajowej w spółkę zagraniczną**
Polskie spółki kapitałowe i spółki komandytowo-akcyjne mogą dokonać przekształcenia w spółkę zagraniczną podlegającą prawu państwa członkowskiego UE lub państwa-strony umowy o EOG. Tym samym zyskały możliwość przeniesienia siedziby poza terytorium Polski i kontynuowanie tam działalności bez konieczności przeprowadzenia likwidacji.
- **Wprowadzenie możliwości podziału spółki krajowej na dwie lub więcej spółek zagranicznych**
Polskie spółki kapitałowe i spółki komandytowo-akcyjne uzyskały możliwość podzielenia się na dwie lub więcej nowo zawiązanych spółek zagranicznych podlegających prawu państwa członkowskiego UE lub państwa-strony umowy o EOG.
- **Wprowadzenie uproszczonego sposobu transgranicznego połączenia spółek**
Nowy, uproszczony sposób transgranicznego połączenia spółek przez przejęcie tj. bez konieczności podwyższenia kapitału zakładowego spółki przejmującej, gdy jeden wspólnik (akcjonariusz) posiada w sposób bezpośredni lub pośredni wszystkie udziały (akcje) łączących się spółek.

4. Nowe uprawnienia KOWR w zakresie przejęcia udziałów i akcji spółek

5 października 2023 roku weszły w życie nowe przepisy, które już w praktyce znacznie utrudniły i wydłużyły projekty reorganizacyjne oraz transakcje M&A w sytuacji, gdy w strukturze jest podmiot posiadający nieruchomości rolne. Przepisy (o ile nie zostaną zmienione) będą miały negatywny wpływ na rynek także w 2024 roku podnosząc koszty takich projektów, wydłużając je, a także zwiększając ryzyka dla podmiotów biorących udział w transakcjach czy decydujących się na reorganizację struktury.

Najważniejsze zmiany:

- **Rozszerzenie uprawnień KOWR na udziały i akcje w spółce dominującej, której spółka zależna posiada nieruchomości rolne**
KOWR przyznane zostały prawa pierwokupu oraz nabycia udziałów i akcji spółki dominującej, która posiada udziały bądź akcje w zależnej spółce kapitałowej, jeżeli ta jest właścicielem lub użytkownikiem wieczystym nieruchomości rolnej o powierzchni co najmniej 5 ha albo nieruchomości rolnych o łącznej powierzchni co najmniej 5 ha.
- **Zmiana obowiązków związanych z przekształceniem spółek**
Uprawnienie KOWR do nabycia nieruchomości rolnej przysługuje wyłącznie w przypadku przekształcenia przedsiębiorcy albo spółki cywilnej w spółkę handlową.
- **Koniec uprzywilejowania fundacji rodzinnej w obrocie nieruchomościami rolnymi**
Nowelizacja uchyliła obowiązujące od 22 maja 2023 r. przepisy pozwalające fundacji rodzinnej na obrót gruntami rolnymi bez spełnienia wymagań, które są nakładane na podmioty niebędące rolnikami indywidualnymi.

Zespół Korporacyjny

dr Joanna Schubel

Partner

j.schubel@tomczykowscy.pl

Michał Boryczka

Counsel

m.boryczka@tomczykowscy.pl

Marzena Fryźlewicz

Senior Associate

m.fryzlewicz@tomczykowscy.pl

Piotr Stępień

Associate

p.stepien@tomczykowscy.pl

Zuzanna Kaczmarczyk

Junior Associate

z.kaczmarczyk@tomczykowscy.pl